

Instanța de fond: Judecătoria Bălți (sediul Central) (jud: A. Donos)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: Iu. Grosu, D. Stănilă, A. Ciobanu)

DECIZIE

13 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de avocatul Duca Denis, în interesele lui Mereuță
Piotr,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mereuță Ivan,
intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei cu privire
la declararea incapacității persoanei fizice,

împotriva încheierii din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 16 noiembrie 2016 petiționarul Mereuță Ivan, prin intermediul avocatului
Cojocar Rodica s-a adresat în instanța de judecată privind declararea incapacității
lui Mereuță Piotr.

În motivarea cererii s-a indicat că, fratele petiționarului - Mereuță Piotr,
xxxxx, din copilărie suferă de xxxxx.

Precizează petiționarul că, starea grea de sănătate este motivul de internare
frecventă în instituțiile medicale.

În cadrul examinării cauzei, la 15 iunie 2017, petiționarul Mereuță Ivan, prin
intermediul avocatului Cojocar Rodica, a înregistrat cerere de concretizare a
cerințelor solicitând supunerea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei față
de Mereuță Piotr Ilia, xxxxx.

Prin hotărârea din 27 iunie 2017 a Judecătoriei Bălți (sediul Central) s-a
admis acțiunea înaintată de petiționarul Mereuță Ivan și s-a instituit măsura de
ocrotire judiciară sub forma tutelei față de Mereuță Piotr Ilia xxxxx.

Prin încheierea din 25 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, nu s-a dat curs
apelului depus de avocatul Duca Denis, desemnat în baza art. 306 CPC pentru
acordarea asistenței juridice lui Mereuță Piotr, și s-a acordat apelantului termen
până la 19 octombrie 2017, ora 09:30 până/sau la ședința de judecată pentru
depunerea apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 75 lei.

Prin încheierea din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți s-a restituit apelul depus de avocatul Duca Denis împotriva hotărârii din 27 iunie 2017 a Judecătorei Bălți (sediul Central).

La 31 octombrie 2017, avocatul Duca Denis a declarat recurs împotriva încheierii din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți solicitând casarea acesteia cu trimiterea cauzei spre rejudecare în ordine de apel.

În motivarea recursului s-a indicat că, încheierea contestată este neîntemeiată și pasibilă a fi casată, deoarece instanța de apel eronat a constatat că mandatul eliberat de avocatul Duca Denis nu a fost semnat de Mereuță Piotr, respectiv nu acordă avocatului dreptul de a ataca hotărârea judecătorească. În sensul dat, s-a menționat că, avocatul Duca Denis a fost desemnat de către coordonatorul Oficiului Teritorial mun. Bălți al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, prin decizia nr. 0105/ACC din 15.02.2017, pentru a reprezenta în instanța de judecată interesele lui Mereuță Piotr. Astfel, consideră că, a acționat conform legislației în vigoare și cu împuternicirile acordate de legislator. Ca urmare, mandatul avocatului desemnat în condițiile art. 306 CPC nu urmează a fi semnat de către persoana în interesele căruia acționează și pe versoul mandatului nu este necesară înscrierea împuternicirilor suplimentare, deoarece avocatul acționează în baza legii. Mai mult ca atât, persoana în interesele căruia a fost desemnat suferă de xxxxx și nu poate semna mandatul, din acest motiv și legiuitorul a stabilit că avocatul care este desemnat dispune de împuternicirile unui reprezentant legal.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată la 19 octombrie 2017, iar avocatul Duca Denis a declarat recurs la 31 octombrie 2017. Astfel, Colegiul notează că recursul declarat sunt în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de avocatul Duca Denis întemeiat și pasibil de a fi admis, rezultând din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

În conformitate cu prevederile art. 364, alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364, 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se

dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

Materialele cauzei atestă că prin încheierea din 25 septembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, nu s-a dat curs apelului depus de avocatul Duca Denis și s-a acordat apelantului termen până la 19 octombrie 2017, ora 09:30 până/sau la ședința de judecată pentru depunerea apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 75 lei.

Prin încheierea din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți s-a restituit apelul depus de avocatul Duca Denis împotriva hotărârii din 27 iunie 2017 a Judecătoriei Bălți (sediul Central).

Ca temei de restituire a cererii de apel, instanța de judecată a invocat că cererea de apel a fost depusă și semnată de către avocatul Duca Denis, iar mandatul acestuia nu este semnat de către Mereuță Piotr. Astfel, instanța de apel a concluzionat că avocatul Duca Denis nu are împuterniciri de a ataca hotărârea instanței de fond și de a-i reprezenta interesele lui Mereuță Piotr în instanța de apel, aplicând speței prevederile art. 75 alin. (1), 80 alin. (7) și art. 81 Cod de procedură civilă.

Colegiul verificând temeiurile de restituire a cererii de apel în coraport cu normele de drept aplicabile cazului dat, consideră că instanța de apel neîntemeiat a restituit cererea de apel ca depusă de o persoană neîmputernicită, deoarece raportul juridic dedus judecății vizează supunerea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei față de Mereuță Piotr, care din copilărie suferă de sindromul Down.

Respectiv, asigurarea accesului liber la justiție a lui Mereuță Piotr se efectuează prin intermediul instanței de judecată, care conform art. 77 Cod de procedură civilă solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat pentru parte sau intervenient în condițiile art.306, 316 și 318³.

În conformitate cu art. 306 alin. (1) – (3) Cod de procedură civilă, în cazul cererii privind instituirea, modificarea sau revocarea unei măsuri de ocrotire judiciare, persoana fizică își poate alege un avocat sau poate solicita desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

Dreptul de a fi asistat de un avocat ales sau avocat care acordă asistență juridică garantată de stat va fi adus la cunoștința persoanei fizice în textul citației și la prima ei prezentare.

Dacă persoana nu este asistată în judecată de avocat, în cadrul procesului judecătoresc solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat, care va dispune de împuternicirile unui reprezentant legal.

În contextul dat, Colegiul reține ca fiind relevante argumentele indicate în recursul declarat referitor la faptul că participarea avocatului desemnat de către oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în cadrul litigiului în cauză este una obligatorie și nu una facultativă.

Mai mult ca atât, avocatul desemnat a acționat în strictă conformitate cu legislația procedurală și cu împuternicirile unui reprezentant legal, care conform art. 79 alin. (4) Cod de procedură civilă, îndeplinește în numele celui reprezentat

toate actele procedurale pe care acesta din urmă are dreptul să le exercite, cu excepțiile stabilite de lege.

Or, prin noțiunea de reprezentare legală se subînțelege varietate a reprezentării judiciare care se distinge prin aceea că privește persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu, acestea putând sta în justiție numai prin reprezentantul lor legal, care își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile, atunci când încheie acte civile pe persoanele lipsite de capacitate de exercițiu aflate sub ocrotirea lor.

Prin urmare, ipoteza instanței de apel precum că avocatul Duca Denis nu ar avea împuterniciri de acordare a asistenței juridice lui Mereuță Piotr din motivul nesemnării mandatului de către acesta este irelevantă și nu poate fi reținută ca legală, întrucât legiuitorul a stabilit expres drepturile și obligațiile de reprezentare legală în condițiile când persoana este lipsită de capacitate de exercițiu.

De altfel, din materialul probator anexat și anume din raportul de expertiză judiciară nr. 06a-2017 din 17 mai 2017 s-a constatat că Mereuță Piotr suferă de o maladie psihică cronică, retard mental sever pe fon de boală Down și nu are capacitate de a conștientiza și dirija acțiunile sale.

Respectiv, Mereuță Piotr este în imposibilitate de a semna mandatul avocatului Duca Denis, care a fost desemnat de către oficiul teritorial al Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat pentru a-i reprezenta interesele în instanțele de judecată.

Subsidiar, este de menționat că Mereuța Ivan, prin referința înregistrată la 16 noiembrie 2017 a solicitat casarea încheierii din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți, precizând că persoana în interesele căruia a fost desemnat avocatul Duca Denis, este fratele său, care din copilărie suferă de o maladie psihică cronică și nu poate semna mandatul.

În contextul dat, Colegiul conchide despre necesitatea casării încheierii din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți, pentru a nu admite încălcarea dreptului la o cale de atac și pentru a evita orice atingere adusă însăși substanței dreptului de accesul liber la justiție, cauza urmează a fi restituită la Curtea de Apel Bălți la etapa primirii cererii de apel depusă de Mereuță Piotr, prin intermediul avocatului Duca Denis.

De altfel, Colegiul notează că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Or, asigurarea accesului liber la justiție constituie un principiu de bază al statului de drept și o condiție obligatorie ce rezultă din normele de drept procedural și constituțional.

Astfel, art. 20 din Constituția RM prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Prin generalitatea formulării sale, art. 20 al Constituției permite oricărei persoane, cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid, să se adreseze instanței de judecată pentru apărarea oricărui drept sau a oricărei libertăți și a oricărui interes legitim, indiferent dacă aceasta rezultă din Constituție sau din alte legi.

Totodată, art. 26 al Constituției RM statuează că, dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu. Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Din considerentele enunțate supra și având în vedere faptul că încheierea privind restituirea apelului depus de avocatul Duca Denis împotriva hotărârii din din 27 iunie 2017 a Judecătoria Bălți (sediul Central) ca fiind înregistrat de o persoană neîmputernicită, este adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural și contrar circumstanțelor pricinii, iar argumentele invocate de către recurent sunt justificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Duca Denis, în interesele lui Mereuță Piotr, cu casarea încheierii din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți și restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, la etapa primirii cererii de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de avocatul Duca Denis, în interesele lui Mereuță Piotr.

Se casează încheierea din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mereuță Ivan, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei cu privire la declararea incapacității persoanei fizice, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți la etapa primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală